

Protokół
z posiedzenia Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej
w dniu 26 kwietnia 2017 r.

Spotkanie rozpoczęła Pani Elżbieta Rafalska, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Powitała zebranych przedstawicieli administracji rządowej, w tym przedstawicieli Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej – instytucji odpowiedzialnych za koordynację polityk publicznych w zakresie ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, środowiska naukowego, a przede wszystkim reprezentantów sektora ekonomii społecznej – podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

Podkreśliła, że wspieranie rozwoju ekonomii społecznej jest jednym z priorytetowych działań kierowanego przez nią resortu.

Minister Elżbieta Rafalska nakreśliła najbliższe wyzwania, przede wszystkim w zakresie przeanalizowania ram strategicznych i programowych systemu wsparcia ekonomii społecznej, zapewnienia wysokiej jakości usług wsparcia ekonomii społecznej, zbudowania systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej, zapewnienia dostępu do preferencyjnych instrumentów finansowania zwrotnego, wypracowania narzędzi edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży, a także zapewnienia sprawnego systemu koordynacji działań w obszarze wsparcia sektora ekonomii społecznej na poziomie kraju i regionów.

Dodała, że spotkanie Komitetu poświęcone jest przede wszystkim dyskusji nad projektem założeń do ustawy o ekonomii społecznej i solidarnej. Projektowana ustawa ma ukierunkować całokształt polityki publicznej w zakresie ekonomii społecznej, uporządkować ramy definicyjne sektora oraz system wsparcia jego rozwoju, a przede wszystkim określić istotne funkcje ekonomii społecznej i solidarnej w politykach publicznych, związane z zatrudnianiem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz realizacją usług społecznych użyteczności publicznej i rozwojem lokalnym.

Następnie głos zabrał Krzysztof Michałekiewicz, Sekretarz Stanu w MRPiPS. Poinformował na temat bieżących prac Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w zakresie budowania systemu wsparcia sektora ekonomii społecznej. Na początku kwietnia br. Krajowy Fundusz Przedsiębiorczości Społecznej został uzupełniony o komponent gwarancyjny, finansowany ze środków pochodzących ze zwrotów pożyczek udzielanych w poprzedniej perspektywie finansowej. Krajowy Fundusz Przedsiębiorczości Społecznej został uruchomiony przez Bank Gospodarstwa Krajowego, we współpracy z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i Ministerstwem Rozwoju w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. W ramach Funduszu udzielane są także pożyczki i reporenczenia na kwotę blisko 160 mln zł.

Nie zamyka to jednak prac koncepcyjnych nad innowacyjnymi instrumentami finansowymi, które kontynuowane będą w ramach Grupy ds. Finansowych przy Krajowym Komitecie Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Krzysztof Michałkiewicz poinformował także o pracach nad nowelizacją ustawy o spółdzielniach socjalnych, wdrażaniem systemu akredytacji Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej oraz przygotowaniem narzędzi do monitorowania sektora ekonomii społecznej i solidarnej. Zaprezentował także kierunki wsparcia, realizowane w projektach konkursowych w PO WER: wyposażenie przedsiębiorstw społecznych w wiedzę i umiejętności z zakresu wykorzystania prawa zamówień publicznych, doradztwo i działania rzecznicze na poziomie regionalnym i ponadregionalnym w zakresie spójności polityk publicznych w obszarze ekonomii społecznej oraz współpraca w tym zakresie z ROPS, tworzenie i rozwój ponadregionalnych sieci podmiotów ekonomii społecznej, w tym partnerstw, klastrów, francyz, budowę i rozwój istniejących znaków jakości produktów i usług, świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej, sieciowanie oraz podnoszenie kompetencji kadr Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, działania edukacyjne na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, w tym wypracowanie pakietu edukacyjnego dla dzieci i młodzieży.

Następnie Minister Krzysztof Michałkiewicz przedstawił agendę posiedzenia.

Podziękował także Grupie ds. Strategicznych i Programowych za przygotowanie założeń do projektu ustawy o ekonomii społecznej i solidarnej.

Głos zabrał Przemysław Piechocki – drugi zastępca Przewodniczącej KKRES. Powitał zebranych i wyraził pozytywną opinię na temat kierunku prac nad założeniami do ustawy.

W kolejnym punkcie Andżelika Wardęga, Dyrektorka Departamentu Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego przedstawiła przebieg prac nad projektem założeń do ustawy w ramach współpracy MRPiPS z Grupą ds. Strategicznych i Programowych oraz Grupą ds. Prawnych.

W pracach udział wzięli reprezentanci instytucji/środowisk: MRPiPS, MR, MKiDN, MEN, MF, GUS, UM, MRiRW, UZP, ROPS, sektora ekonomii społecznej, ZBP, JST, BGK, RDPP. Prace odbywały się w trakcie posiedzeń Grup oraz w trybie obiegowym.

Celem przyjęcia regulacji jest wsparcie tworzenia miejsc pracy wysokiej jakości w przedsiębiorstwach społecznych, szczególnie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także zwiększenie dostępności usług społecznych użyteczności publicznej, wspierających m.in. politykę rodzinną, w zakresie opieki nad dziećmi, osobami starszymi, itd. Konieczne jest m.in. dookreślenie definicji niezbędnych do efektywnego wdrażania systemu wsparcia (środki w ramach EFS, PFRON, Fundusz Pracy).

Projekt będzie określał wizję rozwoju ekonomii społecznej, której ramy wskazano w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Projekt założeń do ustawy obejmuje swoim zakresem podstawowe definicje, przede wszystkim w zakresie kryteriów określających status przedsiębiorstwa społecznego, jego uprawnień i obowiązków, definicje ekonomii społecznej i solidarnej, otoczenia ekonomii społecznej i solidarnej, a także reguły współpracy pomiędzy administracją publiczną i sektorem ekonomii społecznej, w tym – w szczególności – w kwestii świadczenia przez podmioty ekonomii społecznej usług społecznych użyteczności publicznej, a także realizacji zadań w zakresie rozwoju lokalnego oraz programowania lokalnej polityki rozwoju społecznego.

Głos w sprawie projektu zabrała Prof. Ewa Leś. Wyraziła opinię, że w Polsce potrzebna jest tego typu nowoczesna ustawa. Podkreśliła, jak duży nakład pracy został włożony w przygotowanie dokumentu.

Jej zdaniem kluczowym elementem ustawy jest uregulowanie kwestii usług społecznych, powinny stanowić one uzupełnienie przede wszystkim polityki rodzinnej rządu.

Ważną kwestią jest także kwestia zatrudnienia. Na szczególną uwagę, zdaniem Prof. Ewy Leś, zasługuje grupa ludzi młodych, do 24. roku życia, w której to grupie wskaźnik bezrobocia jest zawsze relatywnie wysoki. Wyraziła opinię, że katalog usług wskazanych w projekcie powinien zostać poszerzony o deficytowe usługi społeczne, np. terapię rodzinną. Usługi te należy postrzegać jako usługi innowacyjne. Prof. Ewa Leś wyraziła opinię, że w ustawie nie jest konieczne uregulowanie kwestii statusu przedsiębiorstwa społecznego oraz wprowadzenie w ustawie definicji ekonomii *solidarnej*, ponieważ pojęcie ekonomii społecznej nie jest jeszcze wystarczająco zakorzenione w świadomości społecznej. Należałoby natomiast uwzględnić jak najszerszy kontekst, np. TBS, spółdzielnie mieszkaniowe itp. Należy zadbać o zwiększenie puli zadań powierzanych (w miejsce wspieranych), a także zapewnić wykorzystanie społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych. Jako ważną kwestię wskazała konieczność zapewnienia długotrwałego finansowania działań sektora pozarządowego – działanie w krótkookresowych ramach projektowych uniemożliwia długofalowe planowanie działań oraz utrzymanie profesjonalnej kadry i stabilności instytucjonalnej.

Marcin Kowalski, Zastępca Dyrektora ROPS w Szczecinie wyraził opinię, że pozytywnie należy ocenić inicjatywę kompleksowego uregulowania funkcjonowania sektora ekonomii społecznej, uspołnieniu procesu programowania oraz zapewnienie jego partycypacyjności i włączenie ekonomii społecznej do polityki rozwojowej. Stwierdził, że nie należy wprowadzać nowego pojęcia ekonomii *solidarnej*. W ustawie powinien się znaleźć szerszy zakres usług, np. w zakresie pieczy zastępczej, a także zapisy dotyczące wsparcia (np. szkoleniowo-doradczego) dla samorządów lokalnych, odpowiedzialnych za wdrażanie polityk publicznych w zakresie ekonomii społecznej.

Piotr Wołkowiński stwierdził, że ważna jest dyskusja o zasadach i wartościach konstytuujących sektor ekonomii społecznej. Dodał, że potrzebne jest umieszczenie w projekcie definicji przedsiębiorstwa społecznego. Wyraził opinię, że trzeba przestrzegać reguł dotyczących jasnych zapisów prawa, niektóre kwestie można uregulować w ramach nowelizacji obowiązujących aktów prawnych. Za ważną uznał kwestię konsorcjów, a także współpracy JST i sektora ekonomii społecznej.

Przemysław Piechocki przypomniał o instytucjonalizacji spółdzielczości socjalnej dzięki przyjęciu ustawy o spółdzielniach socjalnych i efekcie edukacyjnym, jaki wywołało. Zadał obecnym pytanie o kwestie, których w ich opinii brakuje w projekcie założeń.

Łukasz Domagała (wz. za Łukasza Broniszewskiego), stwierdził, że projekt przypomina ustawę o spółdzielniach socjalnych, co rodzi pytanie o trwałość tego typu podmiotów. Taka konstrukcja, jego zdaniem, stawia na gorszej pozycji doświadczone stowarzyszenia i fundacje, w szczególności wymogi dotyczące procentowych poziomów zatrudnienia osób należących do wskazanych grup, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jeśli wymogi zawarte w projekcie dla zdobycia statusu przedsiębiorstwa społecznego oznaczałyby konieczność zwiększenia zatrudnienia w istniejących podmiotach, w szczególności organizacjach pozarządowych, mogą się okazać niemożliwe do spełnienia.

Jacqueline Kacprzak wyraziła pozytywną opinię na temat zaangażowania w proces tworzenia dokumentu przedstawicieli różnych środowisk związanych z sektorem ekonomii społecznej. Jej zdaniem projekt ma charakter porządkujący, a terminologia w nim zawarta jest istotna z punktu widzenia funkcjonowania sektora.

Dorota Korczyńska stwierdziła, że projekt jest bardzo ciekawy. Jej zdaniem nie należy rozróżniać pojęć „ekonomia społeczna” i „ekonomia solidarna”. Trzeba brać pod uwagę istniejące akty prawne i zadbać, żeby nie występował rozdźwięk pomiędzy nimi. Np. w kwestii programów współpracy organizacji pozarządowych z administracją publiczną, regulowanych przez ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – czy miałyby zostać zastąpione przez Lokalne Programy Rozwoju Społecznego czy też będą obowiązywać równolegle? W obecnym kształcie projektu stowarzyszenia zwykle należałoby zaklasyfikować do podmiotów ekonomii społecznej, natomiast zabrakło miejsca np. dla klubów sportowych. Trzeba uwzględnić także kwestię pieczy zastępczej, w większym stopniu uwzględnić grupę osób starszych i zależnych.

Cezary Miżejewski podkreślił, że to nowe spojrzenie na ekonomię społeczną. Wymogi zatrudnieniowe są konieczne jako konstytuujące sektor, w skład którego wchodzić będą mikro i małe przedsiębiorstwa.

Karolina Cyran-Juraszek wyraziła opinię, że należy zadbać o jak najszersze konsultacje projektu. Kluczową kwestią, jej zdaniem, jest dostarczanie usług przez sektor ekonomii społecznej, we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego. Przypomniała o koncepcji stworzenia mechanizmu przekazywania 1% CIT na fundusz mający na celu wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej.

Witold Ekielski stwierdził, że pojęcia zawarte w projekcie nie są właściwie dopasowane. Pominięto w dokumencie ważne aspekty, np. bankowość spółdzielczą. Jego zdaniem przedsiębiorstwo społeczne powinno przygotowywać pracowników do wejścia na rynek pracy, w określonym czasie, np. 3 lat.

Magdalena Olejarz podkreśliła, że społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne powinny stać się ważnym instrumentem wsparcia sektora ekonomii społecznej i budowania potencjału przedsiębiorstw społecznych.

Tadeusz Durczok zauważył, że finansowanie funkcjonowania sektora ekonomii społecznej ze środków publicznych utrudnia jego usamodzielnienie. Powinien zostać złagodzony zapis odnośnie do zakazu podziału zysków i dopuścić sytuację, w której część zysku jest dzielona pomiędzy członków, pracowników lub udziałowców przedsiębiorstwa społecznego.

Krzysztof Lachowski (wz. za Adama Piechowskiego), wyraził sceptyczny stosunek do tworzenia nowego aktu prawnego i definiowania pojęcia przedsiębiorstwa społecznego. Powinno się minimalizować liczbę wymaganych procedur w stosunku do sektora ekonomii społecznej, szczególnie w sytuacji konkurencji ze strony ekonomii „korporacyjnej”. Co najmniej 50% środków finansowych powinno pochodzić z działalności ekonomicznej przedsiębiorstwa społecznego, a nie ze źródeł zewnętrznych.

Krzysztof Michałekiewicz, Sekretarz Stanu w MRPiPS, zapewnił, że przygotowana zostanie konferencja konsultacyjna na dalszym etapie prac nad projektem. Nadmienił, że nacisk w projekcie zostanie położony na zakres merytoryczny należący do kompetencji MRPiPS. Jednym z głównych obszarów zainteresowań będzie zatem rynek pracy, aktywna integracja i tworzenie miejsc pracy, ale także wsparcie dla osób należących do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. w ramach spółdzielni inwalidów i niewidomych. Podkreślił, że niezbędne jest dookreślenie warunków koniecznych do otrzymania wsparcia.

Agnieszka Lewonowska-Banach stwierdziła, że projekt wymaga korekt. Podała w wątpliwość kwestię celu, jaki przyświeca włączeniu spółdzielczości mieszkaniowej do obszaru ekonomii społecznej.

Witold Ekielski zaapelował o kierunkowe przyjęcie projektu założeń, co umożliwi kontynuację prac.

Zenon Matuszko wyraził opinię, że ustalanie sztywnych progów procentowych zatrudnienia jest niezasadne. Definicja przedsiębiorstwa społecznego jest, jego zdaniem, zbyt rozbudowana oraz zbyt mocno skoncentrowana na kwestiach związanych ze strukturą podmiotu i wymogami zatrudnieniowymi wobec osób pochodzących z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Iwonna Kulikowska poinformowała o konieczności dalszej dyskusji na temat projektowanych ulg podatkowych.

Cezary Miżejewski wyraził opinię, że konieczne jest postawienie linii demarkacyjnej pomiędzy przedsiębiorczością społeczną a „tradycyjnym” biznesem.

Andżelika Wardęga poinformowała, że projekt założeń nie będzie kierowany na formalną ścieżkę legislacyjną, lecz stanie się podstawą do rozpoczęcia przez Departament Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego w MRPiPS prac nad projektem ustawy, z uwzględnieniem kompleksowych konsultacji zarówno na etapie prac roboczych, jak również po nadaniu formalnego biegu w procesie legislacyjnym.

Zwieńczenie dyskusji nad projektem założeń stanowiło głosowanie nad *uchwałą nr 4 Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej z dnia 26 kwietnia 2017 r. w sprawie projektu założeń do projektu ustawy o ekonomii społecznej i solidarnej*.

Komitet przyjął (stosunkiem głosów: 17 za, 2 wstrzymujące się) uchwałę o następującej treści: Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej rekomenduje Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, do wykorzystania w toku dalszych prac, wstępny projekt założeń do ustawy o ekonomii społecznej i solidarnej, mający na celu wskazanie głównych kierunków i zagadnień oraz propozycji możliwych rozwiązań prawnych związanych z przygotowaniem regulacji ustawowej sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

W kolejnym punkcie programu Jakub Schimanek przedstawił propozycję tabeli weryfikacji statusu przedsiębiorstwa społecznego na potrzeby Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej i Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej – na podstawie aktualnie obowiązujących

Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

Jakub Schimanek poinformował, że tabela weryfikacji stanowi operacjonalizację zapisów Wytycznych CT9. Do MRPiPS spływały pytania interpretacyjne oraz sygnały o problemach w weryfikowaniu statusu przedsiębiorstwa społecznego od OWES, ROPS i IZ RPO. Przygotowano w związku z tym propozycje rekomendacji, które mają ułatwić OWES, ROPS i IZ RPO działanie oraz zwiększyć efektywność wydatkowania środków EFS. Treść rekomendacji została poddana szerokim konsultacjom – m.in. z OWES, ROPS i IZ RPO. Lista przedsiębiorstw społecznych zweryfikowanych na podstawie tego dokumentu będzie publikowana na stronach internetowych ROPS oraz zbiorczo na stronie Departamentu Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego. Podmioty chcące znaleźć się na liście zgłaszają się do OWES w województwie właściwym ze względu na swoją siedzibę. Status ma charakter ogólnopolski, a okres jego obowiązywania wynosi 18 miesięcy. Status weryfikowany jest w momencie przystąpienia podmiotu do korzystania z usług biznesowych OWES; przed udzieleniem wsparcia finansowego oraz po zakończeniu przekształcania PES w PS. Weryfikacji mogą podlegać także podmioty nie uczestniczące w projekcie OWES. Status PS przysługuje spółdzielniom socjalnym bez konieczności weryfikacji listy sprawdzającej.

Następnie rozpoczęła się dyskusja na temat tabeli weryfikacyjnej.

Łukasz Domagała poddał w wątpliwość uznanie spółdzielni socjalnych za przedsiębiorstwa społeczne, bez poddania weryfikacji.

Marek Łukomski dodał, że wszystkie podmioty powinny być traktowane w równy sposób.

Cezary Miżejewski wyjaśnił, że spółdzielnie socjalne, zgodnie z obowiązującym prawem, muszą spełniać omawiane kryteria.

Zenon Matuszko wyraził opinię, że weryfikacja stanowić będzie dodatkowe obciążenie dla OWES.

Dorota Bortnowska, Zastępca Dyrektora w Departamencie EFS w Ministerstwie Rozwoju wyjaśniła, że tabela weryfikacyjna jest jedynie doprecyzowaniem zapisów Wytycznych, do których stosowania zobowiązani są wszyscy interesariusze.

Tabela została przygotowana w związku ze zgłaszanymi przez OWES i ROPS problemami z weryfikacją przedsiębiorstw społecznych. Wyjaśniła, że uwagi do definicji powinny być zgłaszane w ramach konsultacji Wytycznych, które będą aktualizowane jesienią br.

Wioletta Wilimska dodała, że tabela posłuży uspoźnieniu procesu weryfikacji w związku z faktem, że każdy z podmiotów uczestniczących w procesie – OWES czy ROPS, charakteryzuje inna historia, odmienne podejście do procedur, inna kultura organizacyjna, co może mieć wpływ na interpretację.

Następnie Komitet przyjął poprzez aklamację *uchwałę nr 5 Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej z dnia 26 kwietnia 2017 r. w sprawie projektu tabeli weryfikacji statusu przedsiębiorstwa społecznego.*

Treść uchwały brzmi następująco: Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej rekomenduje Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, do wykorzystania w toku dalszych prac, projekt tabeli weryfikacji statusu przedsiębiorstwa społecznego.

Następnie Andżelika Wardęga poinformowała, że trwają prace nad aktualizacją Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz sprawozdaniem z realizacji KPRES za lata 2014-2015. W prace włączona zostanie Grupa ds. Strategicznych i Programowych oraz pozostałe grupy tematyczne KKRES.

Piotr Wołkowiński poinformował, że wkrótce dobiega końca kadencja członków grupy ekspertów ds. przedsiębiorczości społecznej GECES, działającej przy Komisji Europejskiej. Zaproponował, żeby KKRES dokonał wyboru przedstawiciela Polski, reprezentującego w GECES stronę społeczną.

Spotkanie zakończył Przemysław Piechocki, dziękując zebranych za intensywną pracę.

Załącznik:

1. Lista obecności
2. Agenda posiedzenia